

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Задорожний З.-М. В.

« 24 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«ТЕОРІЇ ТА КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ»

рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
галузь знань – 07 Управління та адміністрування
спеціальність – 073 Менеджмент
освітньо-наукова програма – «Менеджмент»

Тернопіль – ТНЕУ
2019

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЇ ТА КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ»**

1. Опис дисципліни «Теорії та концепції управління»

Дисципліна – Теорії та концепції управління	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни – вибіркова Мова навчання – українська
	Спеціальність – 073 Менеджмент	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2,3</i>
	Рівень вищої освіти – третьій (освітньо- науковий)	Лекції (год.): <i>Денна – 15</i> <i>Заочна – 6</i> Практичні заняття (год.): <i>Денна – 15</i> <i>Заочна – 6</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота (год.): <i>Денна – 120</i> <i>Заочна – 138</i>
Тижневих годин: 10 аудиторних годин: 2		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Теорії та концепції управління»

Метою викладання дисципліни є набуття знань і розумінь поглибленого рівня у менеджменті, шляхом фундаментального вивчення теоретичної платформи управління, змістових характеристик базових та сучасних теорій і концепцій управління, їх генезису, розвиток дослідницьких вмінь та критично-аналітичного мислення в галузі управління, формулювання нових уявлень та створення нових знань в управлінській думці.

Завдання вивчення дисципліни

Завданням вивчення дисципліни є:

- розуміння передумов виникнення та генезису управлінської думки, розвитку фундаментальних теорій та концепцій управління;
- формування системних підходів в питаннях побудови нової парадигми управління;
- розвиток аналітичного і критичного мислення у сфері методології управління та прийняття управлінських рішень в рамках вироблених практикою теорій та концепцій управління.

Найменування та опис дисциплінарних компетентностей, розвиток яких забезпечує вивчення дисципліни:

1. Здатність розуміти та виокремлювати актуальні управлінські проблеми, що передбачає переосмислення наявних та створення нових знань у сфері наукового дослідження.
2. Здатність аналізувати, оцінювати та порівнювати різноманітні теорії та концепції управління та використовувати отримані результати і висновки для наукового дослідження.

Результатами навчання з дисципліни є:

1. Здатність формулювати концептуальні підходи та цілісне бачення системи сучасного менеджменту.
2. Здатність формулювати нові уявлення та створювати нові знання в управлінській думці.

3. Зміст дисципліни «Теорії та концепції управління»

Тема 1. Генезис теорій та концепцій управління

Організація як керована система. Принципи організації як об'єкта управління. Принцип обґрунтованості організації. Принцип цілеспрямованості організації. Принцип моделювання організації. Організація і управління. Система управління організацією. Види аналізу систем управління організацією. Ціль, предмет і методи науки про управління організацією.

Передумови виникнення управлінської думки. Еволюція системи управління. Фактори, що обумовлювали тенденції розвитку менеджменту.

Засадничі ідеї теорій управління. Основні етапи розвитку теорій управління.

Базові школи та теорії управління. Науковий менеджмент Ф. Тейлора. Наукові підходи до управління Г. Емерсона. Сутність адміністративної школи управління А. Файоля. Хотторнські експерименти. Школа поведінських наук: мотиваційна теорія Ф. Герцберга; теорії Х та У Д. Мак-Грегора; теорія Z У. Оучі; організаційна інтеграція Ч. Бернарда. «Теорія загальних систем» Людвіга фон Берталанфі. Кібернетика Норберта Вінера. Школа людських відносин. Школа поведінкових наук. Теорія «поведінки людини» К. Арджиріса. Системний підхід в управлінні Пітера Друкера. Ідеальні види влади за М. Вебером. Раціональна бюрократія. Ієрархічні основи управління. Піраміда Паркінса. Нормативна теорія прийняття рішень.

Тема 2. Змістова характеристика сучасних фундаментальних платформ управління

Загальна характеристика сучасних наукових теорій управління. Сучасні теорії управління: кількісна школа управління; теорія загальних систем (організаційна теорія); теорія стратегічного управління І. Ансоффа, М. Портера; біхевіористичні теорії (сучасний біхевіоризм), Концепція «незрілості – зрілості поведінки людини» К. Арджиріса; концепція стратегічного управління; модель

Маккінсі 7S; ситуаційний підхід в теорії управління; теорія інститутів та інституційних змін Д. Норта.

Модель управління як відображення еволюції управлінської думки. Різноманітність моделей управління та їх порівняльна характеристика. Сучасна американська модель менеджменту. Японський підхід до управління. Особливості європейських систем управління. Базові моделі управління: модель «А» і модель «Я». Проблеми формування моделей управління. Умови та специфіки формування моделі управління. Підходи до формування моделі управління. Ключові моделі менеджменту: умови їх застосування моделі, ступінь працездатності, переваги і недоліки. Основні моделі менеджменту за напрямками: корпоративна і бізнес стратегія (матриця Ансоффа, матриця Абея, сценарне планування), компанії і управління ними, людські ресурси і управління змінами, лідерство і міжкультурний менеджмент, інновації, управління технологіями і е-бізнес, операційний менеджмент, маркетинг і продаж, фінанси.

Тема 3. Особливості та напрями управлінської науки в Україні.

Українська управлінська наука та сучасна теорія і практика управління. Формування управлінських поглядів в Україні. Розвиток теорій організації та управління в Україні. Вітчизняні наукові центри. Управлінська бізнес-освіта в сучасних умовах.

Синтез національної моделі управління та прогресивних теорій і практик управління зарубіжних країн.

Криза вітчизняної управлінської науки: причини, наслідки та шляхи подолання. Роль нової концепції освіти та науки в цьому процесі.

Тема 4. Нова парадигма теорії управління

Проблеми теорії і практики системи управління в XXI ст. Сутність нових підходів та принципів управління. Базові засади новітнього менеджменту.

Типологія сучасних парадигм. Соціогуманістична парадигма управління.

Парадигма сучасних теорій та концепції соціального управління: теорії

мотивації; теорії лідерства; концепції соціального капіталу; концепція соціальної відповідальності бізнесу. Парадигма теорії корпоративного управління: реінжинірингу; теорія альянсів; концепція внутрішніх ринків корпорацій. Парадигма теорії управління змінами.

Тема 5. Управління якістю в системі менеджменту організації

Парадигма теорії та концепції системи управління якістю Сучасні системи управління якістю: концепція TQM (Total Quality Management); система міжнародних стандартів ISO; QFD – технології (метод розгортання функцій якості); моделі ощадливого виробництва (Lean Production); моделі ділової досконалості; метод перспективного планування якості продукції (Advanced Product Quality Planning APQP), система ДЖИТ (JIT – Just in time); концепції постійних покращень(KAIZEN, KAIRYO); концепція «Шість сигм» («Six Sigma»); система «20 ключів удосконалення бізнесу».

Тема 6. Прикладні аспекти новітніх теорій та концепцій управління

Труднощі застосування теоретичних моделей управління в реальній управлінській практиці. Чинники, що перешкоджають вмонтуванню базових принципів менеджменту в систему управління в сучасних умовах.

Особливості впровадження поведінкових підходів в систему управління організацією в умовах динамічних змін зовнішнього і внутрішнього середовища

Трансформація бізнес-моделі організації в умовах гармонічного саморозвитку і самоорганізації.

Узгодження інтересів особи та організації за рівнями управління.

Моделювання альтернативних форм організації діяльності та проблеми вибору найбільш раціональних систем управління її розвитком.

4. Структура дисципліни «Теорії та концепції управління»

Денна форма навчання

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Тема 1. Генезис теорій та концепцій управління	4	20
Тема 2. Змістова характеристика сучасних фундаментальних платформ управління	4	20
Тема 3. Особливості та напрями управлінської науки в Україні	4	20
Тема 4. Нова парадигма теорій управління	6	20
Тема 5. Управління якістю в системі менеджменту організації	4	20
Тема 6. Прикладні аспекти сучасних теорій та концепцій управління	8	20
ВСЬОГО	30	120

Заочна форма навчання

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Тема 1. Генезис теорій та концепцій управління	2	23
Тема 2. Змістова характеристика сучасних фундаментальних платформ управління	2	23
Тема 3. Особливості та напрями управлінської науки в Україні	2	23
Тема 4. Нова парадигма теорій управління	2	23
Тема 5. Управління якістю в системі менеджменту організації	2	23
Тема 6. Прикладні аспекти сучасних теорій та концепцій управління	2	23
ВСЬОГО	12	138

5. Тематика практичних занять.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1 (2 год.)

Тема 1. Генезис теорій та концепцій управління

Мета. Розуміння сутності і змісту генезису управлінської думки, етапів її розвитку та фундаментальних шкіл наукового менеджменту.

1. Обговорення питань теми.
2. Дискусійне обговорення проблем управління та управління управління в контексті розвитку базових шкіл менеджменту..

3. Тренінгова вправа: Представлення основних теорій управління та визначення їх характерних ознак

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2 (2 год.)

Тема 2. Змістова характеристика сучасних фундаментальних платформ управління

Мета. Засвоєння змісту та формування цілісного уявлення про систему фундаментальних платформ управління.

1. Обговорення питань теми.
2. Ситуації для аналізу.
3. Презентаційне представлення результатів дослідження моделей управління в зарубіжних країнах.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3 (3 год.)

Тема 3. Особливості та напрями управлінської науки в Україні

Мета. Уміння визначати напрями і тенденції розвитку управлінської науки в Україні та забезпечення її синтезу з прогресивними теоріями і практиками управління зарубіжних країн

1. Обговорення питань теми.
2. Дискусійне обговорення проблем за темою.
3. Узагальнення напрямів розвитку вітчизняної практики менеджменту та інтерпретації базових положень у реалії вітчизняної практики управління.
4. Підготовка есе та представлення результатів дослідження за обраним напрямом

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4 (2 год.)

Тема 4. Нова парадигма теорій управління

Мета. Уміння формулювати нові підходи до системи управління та розроблювати теоретичний базис наукового дослідження .

1. Обговорення питань теми.
2. Дискусійне обговорення проблем за темою.
3. Представлення власного бачення напрямів розвитку новітнього менеджменту та інтерпретації базових положень у реалії вітчизняної практики управління.
4. Підготовка есе та представлення результатів дослідження за обраним напрямом

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5 (2 год.)

Тема 5. Управління якістю в системі менеджменту організації .

Мета. Набуття практичних умінь та розумінь використання інструментарію і принципів управління якістю в системі менеджменту організації.

1. Обговорення питань теми.
2. Дискусійне обговорення питань теми.
3. Виконання управлінських ситуацій та практичних вправ.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6-7 (4 год.)

Тема 6. Прикладні аспекти сучасних теорій та концепцій управління

Мета. Набуття практичних умінь і навичок використання сучасних теорій і шкіл в практичній управлінській діяльності

1. Обговорення питань теми.
2. Дискусійне обговорення питань теми.
3. Виконання управлінських ситуацій та практичних вправ.

6. Самостійна робота

Тема та зміст самостійної роботи	Форма представлення	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
<p>Підготовка доповідей (есе) з проблемних питань теорій організації та управління як науки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науковий менеджмент і його розвиток. 2. Основні теоретичні положення науки управління та їх розвиток 3. Необхідність теорії менеджменту і сутність адміністративної школи. 4. Поєднання ідей Л.Берталанфі та Н.Вінера у працях Кеннета Боулдінга. 5. Пітер Друкер як сучасний представник системного підходу в управлінні. 6. Школа поведінських наук. 7. Теорія інститутів та інституційних змін Д.Норта. 8. Основні організаційні структури управління організаціями. 9. Формування системного підходу до управління. 10. Модель Маккінсі 7S. 11. Сучасні теорії управління персоналом. 12. Сучасні основи фінансового, інноваційного та інвестиційного менеджменту 13. Теорії корпоративного управління. 14. Концепції та теорії системи управління якістю. 15. Базові теорії управління та їх розвиток. 16. Сучасні теорії управління 17. Українська економічна наука і сучасна теорія і практика управління 18. Якість управління та основні принципи її забезпечення. 	Есе	80	80
Представлення есе	Презентація	40	58
Разом		120	138

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Теорії та концепції управління» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- стандартизовані тести;
- презентації результатів виконаних управлінських завдань та досліджень;
- есе;
- виступи на наукових заходах;
- групова робота;
- залік.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Теорії та концепції управління» визначається за шкалою оцінювання:

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1-6
2	Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Теорії та концепції управління». – Тернопіль, ТНЕУ. – 92 с.	1-6

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні проблеми економіки і менеджменту: теорія, інновації та сучасна практика : монографія. - Херсон : Олді плюс. Кн. 5 / [Кузнецов Е. А. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Кузнецова Е. А. 2017.
2. Баценко Л.М., Галенін Р.В., Ксенофонтова М.М. Теорія організації: навч. посіб. Сум. нац. аграр. ун-т. Суми: Мрія, 2016. 362 с.
3. Ващенко О.П. Теорія та практика побудови організаційних систем управління: навч. посіб.; Держ. ун-т телекомунікацій. Київ: ДУТ, 2017. 112 с
4. Гринь Є. Л. Ефективність управління організаційними змінами в менеджменті підприємств: теорія, методологія, практика : [монографія]. Харків: Смуґаста типографія, 2018.
5. Друкер П. Эффективное управление предприятием; пер. с англ. М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2008. 224 с.
6. Друкер Питер Ф. Задачи менеджмента в XXI веке. М. : Издательский дом «Вильямс», 2001.
7. Замазій О. В. Ціннісно-орієнтоване управління підприємством: концепції, технології, стратегії : [монографія]. Хмельницький: ХНУ, 2015.
8. Інноваційний менеджмент: теорія та практика : навч. посіб. / [О. А. Гавриш та ін.] ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". - Київ : НТУУ "КПІ" : Політехніка, 2016.. - 388 с.
9. Кнорринг В. И. Теория, практика и искусство управления : Учебник для вузов. 3-е изд., изм.и доп. М.:Изд-во НОРМА, 2010. 528 с.
10. Кожушко Л.Ф., Кузнецова Т.О. Менеджмент організацій: теорія та практика: навч. посіб.; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. Рівне : НУВГП, 2016. 396 с.
11. Кредисов А.И. История учений менеджмента. К., 2000.
12. Кредисов А. І. Менеджмент в історичному розвитку як теорія. Вид. 2-е, допов. та перероб. Київ : Знання України, 2019.

13. Мартинишин Я. М. Менеджмент доіндустріального суспільства: теорія, історія, культура та мистецтво управління : монографія. Біла Церква: Пшонківський О. В. [вид.], 2017.
14. Марченко О.М., Томаневич Л.М. Теорія організації: навч. посіб.; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 359 с.
15. Монастирський Г.Л. Теорія організації: підручник. 2-е видання. Тернопіль: Крок, 2019. 368 с.
16. Основи менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / [Г. Є. Мошек та ін. ; за ред. Мошека Г. Є.]. Київ : Ліра-К, 2017. 527 с.
17. Попович Т.М. Управління якістю: навч. пос. Тернопіль, Крок, 2013. 320 с
18. Ситник Й.С. Інтелектуалізація систем менеджменту підприємств. Концепція, системний моніторинг та моделювання : монографія; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2017.
19. Стратегический менеджмент / Создание конкурентного преимущества : концепции и ситуации для анализа / Томпсон [и др.] ; [пер. с англ. Н. А. Коневской и Н. А. Лавской ; под ред. Н. А. Коневской]. 19-е изд. М. ; СПб.; Киев: Вильямс, 2015. 592 с.
20. Сучасні концепції менеджменту: Навч. посібник / За ред. д ра екон. наук, проф. Л.І. Федулової. К.: Центр учбової літератури, 2007. 536 с.
21. Тейлор Ф. Научная организация труда. М., 1925.
22. Чудновская С.Н. История менеджмента. Учебник для вузов. СПб.: Питер, 2004. 239с.
23. Czarniawska B. Trochę inna teoria organizacji. Organizowanie jako konstrukcja sieci działań. Warszawa: Poltext, 2013. 212 s.
24. Daft R.L. Organization Theory and Design. 9th ed. Mason, OH: Thomson South-Western, 2007.
25. Daft R.L., Armstrong A. Organization Theory and Design. Toronto: Nelson, 2009.
26. Jones G.R. Organizational Theory, Design, and Change: Text and Cases. 6th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall, 2010.

27. Pugh D.S. and Hickson D.J. *Writers on Organizations*. 6th ed. Thousand Oaks, CA: SAGE, 2007.
28. Sapru R.K. *Administrative Theories and Management Thought*. New Delhi: Prentice-Hall of India Private Limited, 2008.
29. Scott W.R., Davis G.F. *Organizations and Organizing: Rational, Natural, and Open System Perspectives*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall, 2007.
30. Tolbert P.S., Hall R.H.. *Organizations: Structures, Processes, and Outcomes*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall, 2009.